

Абсентеїзм - ухилення виборців від участі в голосуванні на виборах парламенту, президента, місцевих органів влади і т.ін.

Агітація (лат. *agitatio* – приведення в рух, спонукання) – поширення політичних ідей та гасел з метою впливу на суспільну свідомість і настрої народних мас, спонукання їх до цілеспрямованої активності, політичних дій; один із поширених засобів політичної боротьби.

Активне виборче право - право громадян брати участь у виборах до представницьких органів державної влади та місцевого самоврядування.

Більшість – кількісне переважання прихильників якоїсь ідеї чи рішення над їхніми противниками. Розрізняють Б. відносну – хоча б на один голос більше від суперника чи альтернативної пропозиції; абсолютну – коли на користь якогось рішення віддали свої голоси 50% голосуючих плюс ще хоча б один; кваліфіковану (конституційну), яка може дорівнювати двом третинам або навіть трьом чвертям усього складу тих, хто приймає рішення або здійснює обрання.

Біпартизм - партійна система, в якій визначальну роль відіграють дві основні партії, які перемагаючи на виборах, змінюють одна одну при владі. Б. не виключає існування інших партій, проте справжнє суперництво за владу ведеться між двома основними партіями, а жодна з інших не бере реальної участі в управлінні державою.

Вибори політичні - комплекс заходів, пов'язаних з виборами президента, формування керівних органів держав на всіх її рівнях, партій, суспільно-політичних організацій шляхом обрання представників до їхнього складу, а також делегатів на представницькі збори, конференції тощо.

Вибори - процедура обрання або висунення певних осіб способом відкритого чи закритого (таємного) голосування; найбільш поширений механізм створення органів та інститутів влади.

Виборча кампанія - дії безпосередніх учасників виборів, що змагаються на виборах сторін (партій, різних суспільних організацій, самих кандидатів).

Виборча квота (лат. quot - скільки) - це передбачена законом кількість голосів виборців, необхідних для обрання одного депутата від відповідного виборчого округу, тобто для отримання політичною партією (виборчим блоком політичних партій) - суб'єктом виборчого процесу одного депутатського мандата у парламенті, який обирається за партійно-представницьким принципом на основі пропорційної виборчої системи, що визначається шляхом ділення сумарної кількості голосів виборців на число депутатських мандатів виборчого округу або місць у парламенті, кількість яких встановлена законом.

Виборчий блок (англ. bloc - союз, об'єднання) - це об'єднання двох чи кількох політичних партій, утворене для досягнення спільних політичних цілей, передусім з метою спільної участі у виборчому процесі шляхом висування своїх кандидатів на парламентських або місцевих виборах єдиним списком.

Виборчий бюлетень (фр. bulletin, італ. bollettino - записка, листок; від пізньолат. bulla - документ, засвідчений печаткою) - це виборчий документ встановлених змісту й форми, призначений для таємного голосування на виборах, за яким проводиться голосування і здійснюється підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях.

Виборчі дії - це первинна організаційно-правова форма виборчих процедур і стадій виборчого процесу, що забезпечує в ході виборів їх динамічне розгортання і завершення.

Виборчі дільниці - це первинні територіальні утворення, що формуються для підготовки організації і проведення голосування та

підрахунку голосів виборців, включають в себе територію окремих сіл, селищ, міст, районів у містах, які входять до складу відповідного виборчого округу.

Виборчі комісії - це спеціальні колегіальні державні органи, уповноважені організувати підготовку і проведення виборів та забезпечувати повне й однакове дотримання виборчого законодавства України на всій території України і щодо всіх видів виборів.

Виборчі округи - це територіальні утворення, що формуються для проведення виборів, включають в себе один або кілька районів, міст, районів у містах, утворюються в межах одного з регіонів України - Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, - з урахуванням їх внутрішнього адміністративно- територіального устрою.

Виборче право - право громадян обирати та бути обраними до представницьких органів держави.

Виборчі процедури - це конкретний порядок здійснення передбачених виборчим законодавством дій, прийняття відповідними виборчими комісіями рішень, які забезпечують реалізацію виборчих прав учасників виборів на відповідних стадіях виборчого процесу.

Виборча система - сукупність передбачених законом виборчих процедур, пов'язаних із формуванням органів влади.

Виборчі списки - це виборчі документи, у вигляді яких здійснюється висування кандидатів у депутати за пропорційною виборчою системою.

Виборчий фонд - це форма нагромадження коштів для підготовки і проведення виборів, що має один накопичувальний рахунок у національній валюті, на який надходять кошти для фінансування передвиборної агітації, операції з якими проводяться лише в безготівковій формі, а також поточні

рахунки, з яких здійснюється фінансування витрат на агітацію, і утворений відповідно до закону в установленому виборчою комісією порядку кандидатом на пост президента або політичною партією (виборчим блоком політичних партій), що висунула кандидатів у депутати.

Виборчі цензи (лат. census - перепис, опис) – це передбачені законом критерії чи умови, з якими пов'язується можливість набуття особою активного і пасивного виборчого права.

Відкріпне посвідчення - це документ суворої звітності, який видається дільничною виборчою комісією на підставі письмової заяви виборця, який вибуває з населеного пункту, де він включений до списку виборців, або повертається з-за кордону в Україну.

Голосування — безпосередній акт волевиявлення громадян під час виборів. Складається з ідентифікації (засвідчення особи) виборця, отримання бюлетеня і власне голосування.

Дискредитація (франц. Discréditer – підривати довіру) – умисне зганьблення чийогось імені, підриив довіри, приниження чиєїсь честі, гідності, авторитету. У політиці вживається як один із засобів боротьби з противниками, досягнення успіху в передвиборчих змаганнях.

Екзит-пол (англ. exit poll - опитування на виході) - опитування громадян, що проводиться соціологічними службами на виході з виборчих дільниць після голосування, з метою передбачити його результати.

Електорат - коло людей, які мають право брати участь у виборах певного органу чи посадової особи.

Закордонні виборчі дільниці - це виборчі дільниці, що утворюються при дипломатичних та інших офіційних представництвах і консульських

установах України за кордоном, а також у військових частинах (формуваннях), дислокованих за межами України.

Звичайні виборчі дільниці - це виборчі діяльніці, що утворюються для організації голосування виборців за місцем їх проживання.

Змішана виборча система - виборча система, яка є тією чи іншою комбінацією мажоритарної й пропорційної виборчих систем.

Легітимність - здатність того чи іншого політичного режиму досягти суспільного визнання та виправдання народом обраного політичного курсу, прийнятих ним політичних рішень, кадрових або функціональних змін у структурах влади.

Мажоритарна виборча система - виборча система, відповідно до якої обраним по відповідному виборчому округу є той кандидат, який набрав встановлену законом більшість голосів.

Офіційні спостерігачі - це особи, які є суб'єктами виборчого процесу, представляють кандидатів та партії (блоки), які висунули кандидатів, що здійснюють публічний контроль за додержанням виборчого законодавства усіма суб'єктами виборчого процесу і за безперешкодною реалізацією виборцями своїх прав на вільне волевиявлення.

Передвиборна агітація (лат. *agitatio* - приведення в рух, спонукання) - це гарантоване законом право суб'єктів виборчого процесу на поширення серед громадськості своїх ідей, політичних лозунгів та ідеології з метою політичного впливу на електорат, що являє собою комплекс заходів, які проводяться з метою спонукання виборців до голосування на підтримку тих чи інших суспільно- політичних сил в країні і відбуваються у формі публікації агітаційних матеріалів у засобах масової інформації, розповсюдження виборчих листівок, розклеювання виборчих плакатів, публічних закликів голосувати за чи проти кандидатів, а також у формі

публічних дебатів, дискусій, "круглих столів", прес-конференцій, інтерв'ю, виступів, політичної реклами, теленарисів, відеофільмів, інших публікацій та повідомлень про кандидатів, партію (блок), яка висунула кандидата, та в інших формах, що не суперечать чинному законодавству.

Передвиборна програма (гр. - публічна заява, письмове повідомлення, план дій) - це політична платформа кандидата чи політичної партії (виборчого блоку політичних партій) - суб'єктів виборчого процесу, що являє собою стислий виклад основного змісту плану дій і реформ, а також суспільної ідеології, з якою вони виступають в процесі передвиборної агітації і яку зобов'язуються реалізувати у разі здобуття підтримки громадян на виборах, достатньої для набуття права на участь у розподілі державної влади.

Передвиборні дебати (фр. debattre - сперечатися) - це форма передвиборної агітації, що проводиться в строки, передбачені законом для проведення такої агітації, і являє собою публічну дискусію між кандидатами на посаду глави держави чи кандидатами у депутати, що проводиться в засобах масової інформації у фіксований час і за заздалегідь встановленим регламентом.

Плебіцит - всенародне опитування населення шляхом голосування, різновид референдуму з метою виявлення думки з якогось загального і значного питання.

Політична реклама (лат. reclamare - голосно вигукувати) - це форма передвиборної агітації, яка реалізується шляхом розповсюдження спеціальної інформації про кандидатів, а також політичні партії (виборчі блоки політичних партій), що висунули кандидатів, з метою формування відповідної громадської думки і здобуття підтримки виборців під час голосування.

Пропорційна виборча система - система виборчого права, за якої голосування за кандидатів проводиться за партійними списками. Розподіл мандатів між партіями здійснюється відповідно (пропорційно) до кількості голосів, поданих за кожен партійний список у кожному виборчому окрузі.

Референдум - спосіб прийняття законів та інших рішень із найважливіших питань суспільного життя прямим волевиявленням громадян шляхом всенародного голосування.

Система виборча - порядок формування виборних органів держави. Традиційними і найрозповсюдженішими виборчими системами є пропорційна (система представництва політичних партій) та мажоритарна (система більшості).

Спеціальні виборчі дільниці - це виборчі дільниці, що утворюються у стаціонарних лікувальних закладах, на суднах, які перебувають в день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярних станціях України, в установах кримінально- виконавчої системи та в інших місцях тимчасового перебування виборців з обмеженими можливостями пересування.

Стадії виборчого процесу - це етапи організації і проведення виборів, в межах яких здійснюються передбачені законом виборчі дії, а також виборчі процедури, що забезпечують реалізацію виборчих прав громадян та інших учасників виборів, цілісність, завершеність і легітимність виборчого процесу при формуванні представницького органу публічної влади.

Суб'єктивне виборче право - це гарантоване державою і закріплене в Конституції право громадянина держави обирати та бути обраним до її органів, а також до органів місцевого самоврядування. Це право слід розуміти як встановлене Конституцією та законами України право

громадянина України брати участь у всіх видах виборів на всіх стадіях їх організації, підготовки і проведення.

Таємне голосування - це спосіб прийняття відповідних рішень органами влади, тип голосування на виборах до цих органів, що здійснюється за допомогою бюлетенів для голосування і за якого виключається можливість контролю за волевиявленням особи, що бере участь у такому голосуванні.

Технології виборчі – сукупність політико-організаційних, інформаційних, пропагандистських та інших дій з метою приведення до влади певного політика, групи політиків, політичної організації чи їх об'єднання.

Центральна виборча комісія - це незалежний постійно діючий колегіальний державний орган, який забезпечує організацію підготовки і проведення виборів Президента України, народних депутатів України, а також всеукраїнських референдумів і здійснює консультативно-методичне забезпечення виборів до місцевих рад, сільських, селищних, міських голів і проведення місцевих референдумів, чим забезпечує здійснення передбачених законом принципів і засад виборчого процесу, реалізацію виборчих прав громадян.